Влада—Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 160 ◆ Вівторок, 20 серпня 1991 року ◆ Ціна 5 коп.

МУЗИЧНА ПАУЗА

Коли тривоги світової
Тебе охопить вітер злий —
По вінця сили життьової
У серце стомлене налий...

Максим РИЛЬСЬКИЙ.

Фото Івана ТИТАРЕНКА.

ВИСТУП ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР Л. М. КРАВЧУКА

ПО УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННЮ 19 СЕРПНЯ 1991 РОКУ

Шановні громадяни України!

Як стало відомо з інформації, переданої союзними телебаченням і радіо, в країні утворено Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР, який звернувся з відповідними заявами до радянського народу та урядів держав — членів ООН. Обов'язки Президента країни тимчасово виконує віце-президент Янаєв Г. І.

Це, зрозуміло, викликало реакцію, стурбованість наших людей. У Верховну Раду УРСР надходять телефонні дзвінки, звернення громадян з проханням висловитися з цього приводу.

Що тут можна сказати? Відомо нам поки що далеко не все. Та й офіційні документи у нашу Верховну Раду поки що не надійшли. Ясно, що потрібен й певний час, щоб правильно розібратися в тому, що відбувається зараз у країні. Відповідні оцінки й висновки — а вони обов'язково будуть зроблені Президією Верховної Ради і Верховною Радою республіки — попереду, і зараз йде підготовка. Ми вважаємо, що в таких виключно серйозних політичних справах не можна проявляти поспішність з оцінками. Це має зробити колективний орган, обраний народом.

Але не викликає сумніву, що в правовій державі все має відбуватися на основі закону, в тому числі й при оголошенні надзвичайного стану. І я хочу сподіватися, що всі суспільні процеси, принаймні, у нас на Україні, розвиватимуться виключно в конституційних рамках, згідно з чинним законодавством.

Тому закликаю вас, дорогі товариші до спокою і витримки. На Україні надзвичайний стан не оголошено. Зберігається в цілому стабільна обстановка. На всій території республіки працюють законно обрані і сформовані органи державної влади і управління. Діють Верховна Рада, її Президія, уряд республіки, державні структури на місцях. Як і раніше, ми повинні йти шляхом демократії, законності і правопорядку, додержання конституційних норм.

Ми переконані, що всі органи місцевої влади будуть послідовно дотримуватись Конституції і законів, прийнятих Верховною Радою України, будуть діяти на основі законних актів, виконувати постанови і розпорядження законно обраних органів влади.

Зараз я звертаюсь до вас, дорогі співвітчизники, з одним: в умовах, що склалися, найбільше потрібні ваша мудрість, ваша розсудливість і відповідальність у ваших вчинках. Особливо звертаюсь до тих, кому доручена доля багатьох тисяч людей,— до керівників усіх державних органів, підприємств, установ і організацій, а також до лідерів політичних партій, громадських об'єднань і масових рухів.

(Закінчення на 2-й стор.).

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ

парламентський — 441-84-52, 441-85-64.

листів 441-82-05, 441-29-61

економіки — 441-88-07

аграрний 441-86-18

міжнародний 446-91-20.

охорони здоров'я — 441-88-06.

соціальних питань — 441-88-05.

екології 441-88-59.

культури — 441-86-44

спорту 441-88-08

інформаційний 446-61-13, 441-86-20.

історії України 441-83-62

військових питань 441-88-52,

реклами — 441-89-44.

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб 80 коп

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

ВИСТУП ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР Л. М. КРАВЧУКА

ПО УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННЮ 19 СЕРПНЯ 1991 РОКУ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Просив би вас пройнятися почуттям складності моменту і зробити усе від вас залежне, щоб уникнути дестабілізації становища, загострення ситуації, порушень трудового ритму і громадського порядку.

Спільними зусиллями ми повинні запобігти конфронтації і протистоянню. Це в інтересах народу України. Від того, як ми будемо діяти сьогодні, залежатиме доля народу, доля демократії, доля нашого суверенітету.

Отже, наша позиція — це позиція виваженості і ще раз виваженості. Це захист конституційних норм, захист законів. Все, що йде всупереч цій позиції, яку схвалив народ, є для нас неприйнятним. Ми маємо відстояти закони, захистити демократію, утвердити в суспільстві законний порядок, захистити інтереси людей. Ми маємо діяти так, щоб не пролилась невинна кров.

Ми повинні зосередитись на розв'язанні найважливіших проблем повсякденного життя республіки. Які це проблеми перш за все?

Успішно завершити збирання врожаю і, насамперед, забезпечити заготівлю хліба у державні засіки. Постанова Президії Верховної Ради з цього питання підписана, вона погоджена з керівниками областей і сьогодні пішла на місця.

Друге, ми маємо підтримати нормальний виробничий процес у всіх трудових колективах, піднести рівень виконавської дисципліни на всіх ділянках роботи. Сьогодні, як ніколи, потрібні згуртованість і взаємне розуміння.

Попереду зима, і ми маємо думати про неї вже сьогодні, тому що, незважаючи на будь-які ситуації, ми маємо забезпечити нормальний робочий ритм, маємо зробити все, щоб осінньо-зимовий період був забезпечений всім потрібним, перш за все паливно-енергетичними ресурсами.

Хочу вас проінформувати, що зараз в республіці трудовий і політичний пульс життя б'ється відповідно до ситуації, але він не гірший, ніж було, скажімо, в останні часи. Люди розуміють те, що сталося, і діють спокійно і виважено. За це я щиро їм вдячний. Ми розраховуємо на ваше розуміння такої ситуації, такої нашої позиції, такого нашого звернення.

І хочу висловити сподівання, що ми будемо єдиними в своїх діях в ім'я демократії, громадянського миру, які є надійною передумовою утвердження і розвитку суверенітету на Україні. Саме наша єдність стане запорукою нездійсненності проти будь-яких спроб із будь-якого боку діяти попри Конституцію, повернути суспільство до владних чи інших структур і в центрі, і на місцях, які могли б стати над законом.

СПОЧАТКУ ХЛІБ. ВИДОВИЩА — ПОТІМ

НОТАТКИ ІЗ ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

При всьому тому, що для кожного, хто брав участь у засіданні Президії Верховної Ради України, ситуація до азбучної істини була зрозумілою, а саме: при нинішньому врожаї Україна не може залишитися без хліба, введення на нього карток — це ганьба перед усім світом — дискусії почалися з ранку і тривали аж до вечора. Бо виникало безліч запитань. Чому колгоспи і радгоспи часом відмовляються від продажу державі вирощеного хліба, нехтуючи підписаними угодами щодо держзамовлення? Як зробити надалі так, щоб виробника не примушувати продавати вирощене, а він сам біг до держави з своїми пропозиціями? Чому, незважаючи на суворі застороги, зерно нового врожаю знову тече за межі України? І головне: що треба зробити негайно, аби трудівник нашої республіки спокійно проснувся і не біг мерщій до магазину, щоб першим зайняти чергу за хлібом?

Треба сказати, що на більшість цих питань засідання Президії відповідь дало. І керівники уряду, і голови обласних Рад, виваживши свої думки з іншими, тверезо оцінивши ситуацію, дійшли згоди: ті 17 мільйонів тонн хліба, які забезпечують спокійне життя людей і гарантують збереження кількості поголів'я худоби, таки мають бути в державній коморі — підстави для цього є. Адже при всьому тому, що переджнивна пора завдала чимало збитків хліборобству, валовий збір зернових десь у кількості 40 мільйонів тонн при середній урожайності близько 28 центнерів з гектара, за будь-якими розрахунками дають змогу нормально жити.

На засіданні наводився такий приклад: у 1981 році хліба дали тільки по 18 центнерів з гектара, а про якийсь голод тоді й мови не було. А зараз тільки про нього й чуті.

Оце найбільше й непокоїло учасників засідання. Головна причина, яка найдетальніше обговорювалася, та, що сільський трудівник, невпевнений у стабільності цінової політики і взагалі гарантій держави у взаємно підписаних угодах, прагне будь-що залишити у себе хліб, щоб потім вигідніше продати. І стає заложником своєї «підприємливості»: хліб, який зберігається в непристосованих приміщеннях, швидко псується.

Після засідання Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук дав інтерв'ю Українському телебаченню, Укрінформу і «Голосу України», яке пропонується вашій увазі.

Кор. Здавалося б, ряд постанов Кабінету міністрів мали врегулювати хлібну проблему в республіці. І ось такі факти... Як же це все розуміти?

Л. Кравчук. Не думаю, що прийнята щойно постанова Президії Верховної Ради УРСР якимось чином виключає заходи, що їх вживає Кабінет міністрів. Справа в тому, що ситуація з хлібом настільки швидко змінюється — і погодні умови в деяких областях, наприклад, у Криму, на Херсонщині, Миколаївщині, Одещині перекреслили наші попередні прогнози, і те, як продається хліб державі, що нам доводиться вносити спішні корективи. А потім, треба сказати, що ті заходи, які були вжиті урядом, не все передбачили, не охопили всі проблеми. І сьогодні, коли відбулася розмова на засіданні Президії, а мені вона здалася досить серйозною, пристрасною, і прийнята постанова, дали нові концептуальні ідеї, пропозиції, конкретні рішення щодо хлібозаготівель.

Скажімо, цифру 17 мільйонів тонн хліба ми залишили, погодившись, що це та ватерлінія, нижче якої опускатися не можна. Взявши цю цифру за основу, ми зробили серйозні доповнення, скажімо, зобов'язали Кабінет міністрів УРСР забезпечити концентрованими кормами колгоспи і радгоспи в середньому не нижче 74 відсотків від потреб.

Друге. Ми все ж таки вважаємо, що маємо створити відповідний валютний фонд для закупівлі вітамінних добавок — у нас їх просто немає. І з урахуванням того, коли ми цей фонд створимо, тоді ми ще зможемо додати до того, що є, і забезпечимо кормами тварин в колгоспах і радгоспах. А це все досягне десь 84—85 відсотків. Тобто тут є взаємне розуміння: між колгоспами, Радами і Кабінетом міністрів.

Кор. Таке рішення поширюється і на ті господарства, які не уклали договору на поставку хліба?

Л. Кравчук. Президія доручила місцевим Радам, щоб вони звернулися до господарств і уклали-таки договір. Таких у нас десь біля 600 господарств.

Кожна угода, як відомо, має два підписи: того, хто заготовляє, і того, хто продає. Це договір взаємний. Тому, що держзамовлення — це те, що ми хочемо, але це не є ще зворотньою дією з боку господарства.

Ми тут уже звертаємось до свідомості, відповідальності людей, тому що ми щиро кажемо: оті 17 мільйонів тонн хліба — то є наш мінімум, щоб забезпечити міста і села — зараз хліб купують і колгоспники. Нам, Україні, треба забезпечити себе продовольством. Тому, що перед світом навіть важко що пояснити. Україна — це багата земля, працьовитий народ. Звичайно, є складні становища — і посуха, і зливи, але ми можемо успішно себе прогодувати. Коли мені доводилось бути в західних країнах, там не можуть зрозуміти: як це Україна не може себе забезпечити хлібом, м'ясом, молоком.

Ми не хочемо звинувачувати голів Рад, голів колгоспів, директорів радгоспів, але вони мають зрозуміти, що це питання надто серйозне, щоб можна було нехтувати тим порядком, який уже встановлено. Ну, скажімо, приїхали б голови обласних Рад у січні у Київ і сказали: давайте зберемося і порадимось, як бути. І сказали: ми не будемо продавати 17 мільйонів тонн хліба, а тільки 12. Тоді уряд з січня до липня шукав би якісь інші шляхи. Чи, може, щось продав би — метал, який іде на труби, щось інше — і на ці кошти придбав би необхідне. Але нині залишити людей без хліба не можна. Виходить, раніше мовчали, мовчали, а тепер відмовляються від даного слова, лишають собі хліб, скажімо, для бартерних угод. Як тоді уряду бути? Хто буде забезпечувати людей продовольством?

Кор. Те, що механізм закупівлі хліба застарів і його ламати потрібно, зрозуміло. Але, можливо, настав час приймати Закон про хліб?

Л. Кравчук. Є в порядку денному на осінню сесію проект того закону, і я думаю, що ми його приймемо. Ми дивимось на цей закон як на широкі дії, він багатогранний, аспектний документ. Мова тут не тільки суто про хліб насущний. Мова й про селянина, про його долю, майбутнє, про його роль у сучасному житті. Про те, щоб село, селянин, хліб були не на словах, а на ділі пріоритетними, щоб сільський трудівник відчував, що до нього є повага в суспільстві.

Знаєте, в нас якось так складалося протягом десятиліть, що завжди думали: селянин виживе, насамперед, треба забезпечити місто. І сьогодні знову ця ідея шириться. Селянин не страйкує, селянин усе розуміє. Але межі такого розуміння також є. Я цим хочу сказати, що, звертаючись до селянина, треба звернутися й до трудівників міста, директорів заводів, адже тут, передусім, почалося це невиконання планів. Тут. І всі маємо виходити з цього становища, один одному йти назустріч, шукати якісь рішення. Інакше — це протиставлення, конфронтація. Мені сподобалося засідання тим, що ми закінчили його на якійсь добрій ноті, може, не при консенсусі, але при взаємному розумінні. Тобто, люди відчули, що їх запросили сюди для розмови, а не для того, щоб сказати: оце так, а не інакше, їдьте і виконуйте. Не виконаєте, будете мати справи з владою.

Ну, по-перше, це нічого не дасть, тому що адміністративні методи ні на кого не впливають, а, по-друге, треба знаходити шляхи розв'язання. Це стосується не тільки хліба, а й будь-якого питання. Треба слухати один одного. Тільки тоді буде успіх.

Думаю, що після цього щось має змінитись. Ну, не так швидко, щоб сьогодні відбулося засідання, а завтра все пішло на лад, але все-таки справа має зрушити з місця. Ми маємо виходити з цього становища щодня, щомісяця, щороку, все більше брати на себе відповідальність, і все більше розв'язувати свої власні питання своїми власними силами, не рвучи тих зв'язків, які є. Ото й буде суверенітет, нормальний розвиток стосунків.

Кор. На Президії звучала думка: ми йдемо до ринкових відносин, колгоспник має право вирішувати, куди йому вигідніше продати хліб. І ось знову силовий натиск: віддай хліб і все. От як відійти від подібних прийомів, як заохотити селянина продавати хліб державі?

Л. Кравчук. Що означає «віддай»? У будь-якій країні господарство чи то фермер має право розпоряджатися своїм хлібом, але в межах своєї власної країни. Тобто, він може продати у Вашингтон чи Нью-Йорк — це його справа. Але він не може продати в Москву. Якщо ж захотів мати справу з

(Закінчення на 3-й стор.).

СПОЧАТКУ ХЛІБ. ВИДОВИЩА — ПОТІМ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Москвою, то мусить діяти через уряд. Там є закони, які або дозволяють, або забороняють це робити. Тобто кожен не може вийти за межі своєї компетенції.

Ми також кажемо: коли б Україна стала повністю суверенною, коли б у нас був свій власний ринок, власна валюта, будь ласка. Я знаю, наприклад, що цих 42 мільйонів валового збору — нам мало, але я знаю, що вони лишаться на Україні: десь більше, десь менше. Залежно від того, хто як уміє купити, хто як повернеться. Але сьогодні, коли в нас цього немає, коли гроші скрізь єдині, і коли ми знаємо, що того хліба для нас то мінімум, і що грошей багато за межами України, і що приїздять сьогодні різні люди до нас — біржовики, маклери й обіцяють платити навіть доларами, то якщо так пустити: кому хочу — тому і продаю, то за межі України може вийти дуже багато хліба. Минулого року ми не знаємо, де ділося сім мільйонів тонн хліба. Отож, якщо при цьому обмалі хліба його буде продано за межі України, що нам тоді робити?

Ми не проти того, щоб продавали. Але кожна держава продає надлишки. Вона ніколи й нізащо не продасть того, що потрібно власному народові. Це ж не може такого бути: мені потрібно 17 мільйонів тонн, я продаю чотири, а лишаю собі 13. Ось тому усі заборони, всі обмеження, які ми ввели, стосуються саме цього моменту. Те, що над держзамовлення — будь ласка. Бартер так бартер, якщо господарство має надлишки зерна після виконання держзамовлення.

А про заохочення «ліваків»... Ще ніхто того долара не бачив. Найбільш гарантований і відповідальний партнер — це держава. І кожен фермер хоче мати справу з державою. Держава — це гарант. А той, хто приїздить, обіцяє,— найчастіше лишає колгоспника при своїх інтересах. Коли важко, завжди знаходяться в політиці распутіни, а в економіці — ділки, шарлатани і все таке інше.

Кор. На засіданні Президії не раз звучали слова «голод», «загроза голоду», «на межі голоду». Невже ми насправді якоюсь мірою наближаємось до цієї грані?

Л. Кравчук. Наближаємось. Коли йшлося про голод, малися на увазі, насамперед, великі міста. Це робітничий клас. У нас 67 відсотків людей живе в містах. Якщо ми не матимемо потрібної кількості хліба для борошна, ми не матимемо потрібної кількості хліба в містах. Ось про що йдеться. Це реальна ситуація, це не гіпербола, алегорія, просто реальні справи. І всі мають зрозуміти, що коли не буде отого мінімуму, який нам вкрай потрібен, ми не забезпечимо робітничий клас хлібом. Тому, що в Росії, в багатьох місцях його зовсім немає, в Казахстані посуха — а там сильні сорти пшениці — у Молдови немає хліба, у білорусів ніколи його не було. Де тоді брати хліб? Кажуть, купуйте за валюту. Де вона?

Ішлося про реальні речі. Треба завжди говорити правду. Не одержали свого хліба, доведеться картки вводити.

Хочу сказати, що це не залякування, не нагнітання, не драматизація ситуації. Це виважений реальний висновок: коли не буде забезпечено мінімальну межу необхідного хліба, бути біді.

Я сьогодні говорив на початку засідання: голод — це реальність. Ті господарники, які вирощують хліб,— майже всі члени КПРС. Вони мають зрозуміти, що може впасти ще одна гиря на плечі партії, що вона є відповідальною за картки, голод, який може бути, чи напівголод, і це вже буде такий удар, від якого буде важко отямитись.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Постанова Президії Верховної Ради Української РСР

ПРО ХІД ПРОДАЖУ ДЕРЖАВІ ЗЕРНА З УРОЖАЮ 1991 РОКУ

Розглянувши питання про хід збирання і заготівлі зерна в державні ресурси з урожаю 1991 року, Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє**:

1. Відмітити, що в республіці складається надзвичайне становище із забезпеченням населення хлібопродуктами та переробної промисловості зерновими ресурсами, хлібозаготівля ведеться вкрай незадовільно.

В значній мірі це обумовлено низьким рівнем організаторської роботи радянських і господарських органів республіки, вузькогруповими споживацькими підходами до цієї державної ваги справи на місцях.

Невиконання державного замовлення по хлібозаготівлі може привести до різкого погіршення продовольчого забезпечення населення, значного зменшення виробництва продукції тваринництва. Нанівець зведуться зусилля, спрямовані на забезпечення економічної незалежності України.

2. Погодитись з пропозиціями Кабінету міністрів Української РСР про обсяги закупівлі зерна в державні ресурси з урожаю 1991 року в обсязі 17 мільйонів тонн.

Зобов'язати Кабінет міністрів Української РСР забезпечити громадське тваринництво концкормами в середньому по областях не нижче 74 процентів до потреби, відповідно до договорів контрактації всіх видів сільськогосподарської продукції.

Надати право Кабінету міністрів УРСР зменшувати у відповідній пропорції «виділення з державних ресурсів зернопродукції областям, які не забезпечують виконання встановлених обсягів заготівель хліба без об'єктивних причин.

Усвідомлюючи надзвичайну соціально-політичну значимість продовольчого забезпечення населення та виходячи з того, що в умовах переходу до економічної самостійності республіка повинна забезпечувати потреби населення в продуктах харчування за рахунок власного виробництва, Кабінету міністрів УРСР, Верховній Раді Кримської АРСР, Радам народних депутатів всіх рівнів здійснити невідкладні заходи по забезпеченню безумовного виконання встановлених обсягів заготівель зерна. Підвищити відповідальність сільськогосподарських органів республіки, виконкомів місцевих Рад народних депутатів за організацію виконання цього державної ваги завдання.

3. Кабінету міністрів Української РСР забезпечити виконання прийнятих рішень щодо постачання колгоспам, радгоспам та іншим господарствам матеріально-технічних ресурсів у повному обсязі, передбачених для стимулювання продажу сільськогосподарської продукції і реалізації заходів по захисту республіканського ринку.

4. Кабінету міністрів Української РСР, з урахуванням практики організації хлібозаготівлі в поточному році, розробити ефективну договірну систему, яка б забезпечила, починаючи з 1992 року, безумовну заготівлю зерна та інших видів сільськогосподарської продукції на засадах економічних важелів.

5. Засобам масової інформації систематично висвітлювати хід збирання зерна та продажу його державі, інформувати про виконання республіканськими органами постачання своїх зобов'язань перед колективами сільськогосподарських підприємств. Активно пропагувати досвід передовиків виробництва та методи їх праці.

6. Контроль за виконанням постанови покласти на Кабінет міністрів Української РСР та Комісію Верховної Ради Української РСР з питань агропромислового комплексу. До 15 жовтня ц. р. проінформувати Верховну Раду Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 серпня 1991 року

НА ПАРАДІ — АВІАЦІЙНА ТЕХНІКА

Для широкого огляду на один день відкрили свої салони найбільш потужні, усім відомі літаки «Руслан» і «Мрія». На льотному полі випробувальної бази авіаційного науково-технічного комплексу імені О. К. Антонова 17 серпня вишикувалось усе сімейство «Анів». Демонстрація авіаційної техніки була присвячена Дню Повітряного Флоту СРСР.

Почалось свято показовими польотами планеристів і мотодельтапланеристів. На зміну їм у небо злітають АН-32, АН-40, АН-74. Останній із них днями отримав сертифікат льотної придатності. Достатньо сказати, що у нашій країні тільки чотири типи літаків мають такий документ. Особливий інтерес у гостей викликали польоти «Руслана» і «Мрії», а також винищувача Як-38.

На святкуванні був присутній Голова Верховної Ради УРСР Л. М. Кравчук. Він оглянув авіаційну техніку, мав розмову з її творцями. Пояснення під час огляду літаків давав генеральний конструктор авіаційного науково-технічного комплексу П. В. Балабуєв.

— Перш за все, хочу привітати усіх з Днем Повітряного Флоту, — сказав Л. М. Кравчук після демонстрації авіаційної техніки. — Вважаю: цей показ свідчить про те, що Україна знаходиться зараз на досить високому технічному і науковому рівні щодо літакобудування. Якщо взяти Київ, де діє відоме конструкторське бюро імені О. К. Антонова, Харків з розвинутим літакобудуванням, Дніпропетровськ з його ракетобудуванням, Запоріжжя, де створюються найбільш потужні мотори в нашій країні, і об'єднати їхній потенціал, то з впевненістю можна сказати: на Україні можливе своє літакобудування. Звичайно, спочатку буде своя спеціалізація. У першу чергу розвиватимемо транспортну авіацію. Але, за словами П. В. Балабуєва, уже найближчим часом ми зможемо мати пасажирський літак на 350 місць з дальністю польоту 6—7 тисяч кілометрів і з малими затратами пального.

Наші спеціалісти вважають, що Україна може стати державою з власним літакобудуванням. Для цього потрібно утворити асоціацію, яка була б відкритою і для інших республік і держав. Ми можемо до неї залучити зацікавлені фірми і наукові центри з Росії, Німеччини, Франції, інших країн, щоб разом освоювати технічні новинки.

На це всято я приїхав не тільки для того, щоб подивитись авіатехніку, зазначив Л. М. Кравчук, а щоб ще раз пересвідчитися в тому, що треба активно розвивати українське літакобудування. У нас для цього є усі можливості: і технічні, і кадрові.

М. МЕЛЬНИК,
кор. Укрінформу.

УКАЗ ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА СРСР

У зв'язку з неможливістю за станом здоров'я виконання Горбачовим Михайлом Сергійовичем своїх обов'язків Президента СРСР на підставі статті 127^7 Конституції СРСР вступив у виконання обов'язків Президента СРСР з 19 серпня 1991 року.

Віце-Президент СРСР
Г. І. ЯНАЄВ

18 серпня 1991 року

ЗАЯВА РАДЯНСЬКОГО КЕРІВНИЦТВА

У зв'язку з неможливістю за станом здоров'я виконання Горбачовим Михайлом Сергійовичем обов'язків Президента СРСР і переходом відповідно до статті 127^7 Конституції СРСР повноважень Президента Союзу РСР до Віце-Президента СРСР Янаєва Геннадія Івановича:

з метою подолання глибокої і всебічної кризи, політичної, міжнаціональної і громадянської конфронтації, хаосу і анархії, які загрожують життю та безпеці громадян Радянського Союзу, суверенітетові, територіальній цілісності, свободі і незалежності нашої Вітчизни;

виходячи з результатів всенародного референдуму про збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік;

керуючись життєво важливими інтересами народів нашої Батьківщини, всіх радянських людей,

ЗАЯВЛЯЄМО:

1. Відповідно до статті 127^3 Конституції СРСР і статті 2 Закону СРСР «Про правовий режим надзвичайного стану» і йдучи назустріч вимогам широких верств населення про необхідність вжиття найрішучіших заходів щодо запобігання сповзанню суспільства до загальнонаціональної катастрофи, забезпечення законності і порядку, запровадити надзвичайний стан в окремих місцевостях СРСР на строк 6 місяців з 4 години за московським часом 19 серпня 1991 року.

2. Встановити, що на всій території СРСР безумовне верховенство мають Конституція СРСР і Закони Союзу РСР.

3. Для управління країною і ефективного здійснення режиму надзвичайного стану утворити Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР (ДКНС СРСР) у такому складі: Бакланов О. Д. — перший заступник Голови Ради Оборони СРСР, Крючков В. О. — голова КДБ СРСР, Павлов В. С. — Прем'єр-міністр СРСР, Пуго Б. К. — міністр внутрішніх справ СРСР, Стародубцев В. О. — голова Селянської спілки СРСР, Тізяков О. І. — президент Асоціації державних підприємств і об'єктів промисловості, будівництва, транспорту і зв'язку СРСР, Язов Д. Т. — міністр оборони СРСР, Янаєв Г. І. — в. о. Президента СРСР.

4. Встановити, що рішення ДКНС СРСР обов'язкові для неухильного виконання всіма органами влади і управління, службовими особами і громадянами на всій території Союзу РСР.

Г. ЯНАЄВ
В. ПАВЛОВ
О. БАКЛАНОВ

18 серпня 1991 року

Телеграфним рядком з Рівного

ВІДТЕПЕР — У ЧЕТВЕР

Відбулася урочиста презентація Рівненської товарно-сировинної біржі. Без музики, але з промовами, відразу ж після яких приступили до діла. Промислові підприємства, кооперативи, колгоспи і радгоспи дещо підлаталися — на чималі суми придбали будматеріалів, технологічного обладнання, товарів народного споживання, міндобрив. Біржа торгуватиме щочетверга.

«НАДІЯ»!

У Кузнецовську — місті тих, хто будував Рівненську АЕС, створено асоціацію «Надія» — для допомоги інвалідам з дитинства, яких тут налічується майже вісім десятків. Всі інші громадяни міста теж живуть надією: дасть Бог, атомна станція, збудована на карстових порожнинах, не вибере чорнобильського варіанту.

ЗАЇХАЛИ... У ВИЩУ ЛІГУ

Так славно і швидко їздили у недавньому матчі з червоноградським «Шахтарем» рівненські спідвеїсти, що, переконливо вигравши зустріч (57:33), достроково «в'їхали» у вищу лігу. Місцеві уболівальники цей серпневий день позначили у календарі червоним.

ПЛИВЛО МАСЛО ДО НЕВИ...

Серед інших затримано автомашину об'єднання «Ленінградепергоспецбуд» і вилучено 4 тонни масла вершкового, 6 тонн голландського сиру, реалізовані Сарненським маслокомбінатом ленінградському малому підприємству «Фортуна». Не пофортунило!

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».

Проблема

НЕДОЛАДНИЙ МАРМЕЛАД

70 працівникам кондитерської групи Збаразького заводу продовольчих товарів загрожує звільнення. Якщо раніше вони виробляли на день до двох тонн мармеладу, то нині потреба у ньому різко зменшилася — до 400—500 кілограмів. і то на замовлення.

Споживання цього смачного і корисного продукту суттєво обмежило підвищення ціни — з 79 копійок за коробку до майже двох карбованців. Магазини області тепер затоварені мармеладом, а влітку він швидко втрачає не тільки свій вигляд, а й смакові якості. Продукцію змушені повертати на переробку.

От коли б збувати надлишковий мармелад за межі області чи республіки... Виявляється, суворо заборонено. Та є ще один спосіб виправити становище — зменшити ціну...

Богдан ГРАБОВСЬКИЙ.
Тернопільська область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Ініціатива

УКРАЇНСЬКИЙ ТРОЛЕЙБУС

Освоїти випуск власних тролейбусів вирішив колектив виробничого об'єднання «Південний машинобудівний завод». У партнери він запросив відомий чехословацький концерн «ЧКД-трацие». За взірець узято спарену модель машини, створену на Київському заводі імені Дзержинського. Дніпропетровські машинобудівники виготовлятимуть корпуси-кузови, чехословацькі — електрообладнання. Але є надія, що з часом і електричну начинку постачатимуть свої підприємства із Харкова та Запоріжжя, і тоді це буде справді український тролейбус, як вирішили його назвати.

А рішення південмашівців, по суті, вимушене. Останні шість років Дніпропетровськ за імпортом не одержав жодного трамвая і в багато-багато разів менше, ніж треба, тролейбусів.

«Телепресінформ».
Дніпропетровськ.

Факт

ВІН БРАВ, ЙОГО ВЗЯЛИ

Оперативною групою новоствореного в облуправлінні державної безпеки підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією спіймано на гарячому керівника регіонального центру одного з міністерств України громадянина К., коли він отримував чергового великого хабара. У затриманні брали участь працівники прокуратури. Порушено кримінальну справу.

Встановлено, що К. протягом тривалого часу займався здирством з керівників підприємств та кооперативів ряду областей республіки.

Після завершення розслідування і суду читачі матимуть більш детальну інформацію про діяння цього афериста.

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО,
керівник групи громадських зв'язків Хмельницького облуправління КДБ.

Реалії

ІВАН НЕ КИВАЄ НА ПЕТРА

Голова Луганського облвиконкому А. Касьянов підписав розпорядження «Про додаткове стимулювання заготівель зерна в державні ресурси, виданого по натуроплаті колгоспникам з урожаю 1991 року». Хочеш холодильник — відміряй три тонни, пральну машину — дві...

Пріоритетне постачання села на кілька днів стане реальністю. І все ж якась сотня побутових агрегатів не погамує товарної спраги. Так же. як і зайвий десяток тонн зерна не закриє колосального дефіциту плану хлібоздачі. Два тижні тому віджнивувалась область, а держзамовлення виконане тільки на 60 відсотків: при плані 660 тисяч тонн на елеватори і хлібоприймальні пункти господарства завезли 394 тисячі тонн збіжжя.

— Утім, ми не втрачаємо оптимізму, — сказав заступник голови облагропрому В. Акименко. — За даними Міністерства сільського господарства України, Луганщина веде перед за темпами хлібозаготівлі. Хоча те, що в інших областях ще скрутніше, — слабка втіха. Пшеницею, це вже зрозуміло, прорІхи не закриємо. Залишається сподіватися на свідомість колгоспників і... урожай качанистої.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

Оказії

ЮРИСТИ І ГОСПОДЬ БОГ

Керівництво Незалежної профспілки гірників України (НПГУ) звернулося до Президії Верховної Ради УРСР з офіційним протестом проти дій Мінюсту республіки.

Справа в тім, що заступник голови НПГУ Сергій Климов уже два місяці не може здати у міністерство установчі документи нової профспілкової організації з метою її офіційної реєстрації. Працівники апарату Мінюсту відмовляються прийняти заяву про реєстрацію разом з належними документами, посилаючись на тимчасові правила, розроблені Мінюстом у грудні минулого року. В цих же правилах чорним по білому написано, що статус республіканської може бути наданий громадській організації лише за умови, що її первинні осередки охоплюють не менше тринадцяти областей України.

Чиновницькі амбіції не може задовольнити сам господь Бог, бо він дав Україні вугілля тільки в шести областях. Остання надія — на депутатів, — так прокоментував цю ситуацію член Донецького міського страйккому Юрій Болдирєв.

Інформагентство «Схід».
Донецьк.

Новини з Грузії

У Грузії розпочато підготовку до створення власної грошової одиниці, яка поки що не має назви. Щодо цього точаться дискусії. Пропонується декілька варіантів, зокрема, «тетра» та «марчилі». На думку грузинських економістів, власна валюта допоможе стабілізувати грошовий обіг, який практично розвалений карбованцем. Нову грошову одиницю Грузії планується запровадити з 1 січня 1994 року.

* * *

При Всегрузинській Спілці Чад Божих засновано гуманітарний інститут.

На думку його ректора Гогі Сіхарулідзе, головна мета закладу — утвердження цивілізованих форм відносин між людьми, любові до ближнього, доброзичливості, терпимості та досягнення на цьому грунті національного примирення.

На базі інституту створено товариство милосердя «Ксенон», яке надає матеріальну та гуманітарну допомогу невиліковним хворим.

* * *

На запрошення сейму в Польщі перебувала парламентська делегація Республіки Грузія. Головною метою поїздки було ознайомлення з економічною та політичною ситуацією. Під час зустрічі з членами сейму досягнуто домовленості про сприяння польських спеціалістів у становленні національної економіки цієї південної республіки.

* * *

У Грузії засновано клуб «Джотія», головною функцією якого стане фіксація незвичайних рекордів. Президентом обрано рекордсмена з віджимання від землі Джумбера Лежаву, одного з перших у Грузії героя Книги рекордів Гіннесса. Віце-президентом став Наріман Ятагашвілі, який протягом п'яти днів зумів написати десять повістей.

* * *

Нещодавно Тбілісі відвідали представники відомого англійського акціонерного товариства «Сотбіс». Гості ознайомилися з музеями і приватними колекціями Грузії. З особливим інтересом оглянули енотеку національних вин. Досягнуто домовленість про проведення наступного року аукціону грузинських вин у Лондоні.

Андрій БОЄЧКО, Ігор ГРУШКО,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Коротко

ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМ У ТУЛЬЧИНІ

Вулиці стародавнього Тульчина стали місцем зйомок кінокартини «Ідемо до Америки» — за мотивами повісті відомого єврейського письменника Шолом-Алейхема. Стрічка кіностудії «Ленфільм» розповість про поневіряння жебраків. які мріють про щасливу долю.

Володимир БРЕДУН,
журналіст.
Вінницька область.

Зверніть увагу

ТАЄМНИЦІ «ФІТОТЕРАПІЇ»

На обкладинці цієї красивої книги синіють волошки, біліють ромашки і золотом жовтіє кульбаба. Назва книги — фітотерапії. Її автор — професіональний лікар Євген Товстуха. який уже протягом тридцяти років лікує хворих за допомогою цілющих трав.

Прочитавши цю книгу, ви дізнаєтесь не тільки про історію фітотерапії, а й знатимете точні рецепти з лікарських рослин, за допомогою яких можна вилікувати різні хвороби — виразку шлунка, холецистит, гепатит, цукровий діабет, псоріаз, жіночу безплідність і т. д.

Однак інформую тих читачів книги, які хотіли б пройти курс лікування безпосередньо в автора нової книги. Нині Євген Товстуха очолює фітоцентр «Здоров'я» у райцентрі Яготин Київської області.

Микола ХРІЄНКО,
оглядач з питань екології.

Ініціатива

УКРАЇНСЬКИЙ ТРОЛЕЙБУС

Освоїти випуск власних тролейбусів вирішив колектив виробничого об'єднання «Південний машинобудівний завод». У партнери він запросив відомий чехословацький концерн «ЧКД-трацие». За взірець узято спарену модель машини, створену на Київському заводі імені Дзержинського. Дніпропетровські машинобудівники виготовлятимуть корпуси-кузови, чехословацькі — електрообладнання. Але є надія, що з часом і електричну начинку постачатимуть свої підприємства із Харкова та Запоріжжя, і тоді це буде справді український тролейбус, як вирішили його назвати.

А рішення південмашівців, по суті, вимушене. Останні шість років Дніпропетровськ за імпортом не одержав жодного трамвая і в багато-багато разів менше, ніж треба, тролейбусів.

«Телепресінформ».
Дніпропетровськ.

Факт

ВІН БРАВ, ЙОГО ВЗЯЛИ

Оперативною групою новоствореного в облуправлінні державної безпеки підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією спіймано на гарячому керівника регіонального центру одного з міністерств України громадянина К., коли він отримував чергового великого хабара. У затриманні брали участь працівники прокуратури. Порушено кримінальну справу.

Встановлено, що К. протягом тривалого часу займався здирством з керівників підприємств та кооперативів ряду областей республіки.

Після завершення розслідування і суду читачі матимуть більш детальну інформацію про діяння цього афериста.

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО,
керівник групи громадських зв'язків Хмельницького облуправління КДБ.

Передплата-92

АБИ ЗАПАЛА В ОЧІ НЕЗНАЙОМКА

На Одещині нині передплачується 2,7 тисячі примірників «Голосу України». Це, звичайно, дуже мало. В чому ж причина? Прагну з'ясувати це в сільському районі — Березівському, де живуть здебільшого українці.

Іван НИТОЧКО, голова районної Ради народних депутатів, перший секретар райкому Компартії України:

— А в тому, що з «Голосом України» люди просто не знаї Це якс мірою й зрозу ло: газета ва, передплата на неї почалася запізно.

Я читаю газету із задоволенням. Хотілося б, аби частіше з'являлися публікації про практику роботи місцевих Рад, бо йдемо, як мовиться, невторованою стежкою, будь-який добрий досвід став би у пригоді.

Вирішили посприяти розповсюдженню «Голосу України»: Найближчими днями з'явиться розповідь про газету наші айонці, яка, до реч час часу передруковує найцікавіші матеріали парламентського видання і в такий спосіб привертає до нього увагу. Наступного року завдяки зусиллям голів сільрад, івників сподарств та п риємств азету буде передплачено для сільвиконкомів та підприємств, бібліотек, будинків культури тощо. Збільшимо передплату «Голосу України» принаймні втричі.

Хочемо, щоб запала людям у вічі незнайомка, якою для більшості поки що є ваша газета.

Валерій ТИТЕНКО, голова агрофірми «Колгосп імені М. Посмітного», депутат Одеської обласної Ради народних депутатів:

— Саме так — газету мало знають. У нас передплачують її лише десяток примірників — на шість сіл. Та розголос про неї лине. Кілька місяців тому й мені вдалося виступити на сторінках газети, поділитися наболілим. Однак отой примірник чомусь не надійшов, уже потім розшукав. Вважаю, редакції слід подбати про регулярну доставку видання читачам — від цього теж авторитет.

Не скажу, що газетою я повністю задоволений. Зокрема, щодо проблем аграрного сектора: тут потрібна глибока й всебічна розмова. І потім, чому це більшість публікацій присвячені фермерам, кооперативам, а колгоспи, радгоспи газету ніби не цікавлять. Я не проти нових форм господарювання, агрофірму ось організували. Але ж поки колгоспи й радгоспи даватимуть основну масу продовольства, то хай газета допоможе їм повніше використати свої можливості.

І все ж вважаю «Голос України» розсудливим співрозмовником і добрим порадником у багатьох домівках. Тому й сприяємо розповсюдженню газети. Думаю, в своєму колективі наступного року матимемо не менш як 100 передплатників.

Розмову вів Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Березівський район Одеської області.

Кримінальна арифметика

ОБКРАДАЮТЬ ПЕНСІОНЕРІВ

І хто б ви думали? Численні кооперативи області. Згідно з чинним законодавством, вони зобов'язані систематично переводити гроші у пенсійний фонд соціального страхування. Однак переважна їх більшість «забуває» про це.

Так, у Мукачевому з 91 діючого кооператива від сплати успішно ухиляються 70. За минулий і чотири місяці нинішнього року вони заборгували у згадувані фонди понад півмільйона карбованців. Подібна ситуація і в Ужгороді, де ця цифра становить 450 тисяч карбованців.

Усього ж працівниками органів прокуратури області виявлено понад 300 випадків несплати кооперативами внесків.

Питання розглянуто на колегії обласної прокуратури. Завдяки вжитим заходам пенсіонерам повернуто близько двох мільйонів карбованців.

Василь СЛЮСАРЧУК,
прокурор відділу обласної прокуратури.
Закарпатська область.

Мал. Вадима ВАСЮШКІНА.

ЛІКУВ
ПРЕПА

У Хер му кард почали ос дику ліку ся про мі нансу то професор апарат, п туду мікр

Нова а ливість о дичних пр київського мила газе правда», США. Бе

«ПОДО

Відбула ція предс тичного б США, у женням О Йонек. В пробіг «П свячений бильської

Відпові питання, що збира гу про зу дала їй ж

ДЕ

Схоже, мирених жовтого на будин знято пра ло пам'я підняли с

Є така правило, пороносця

Суми.

Реалії

ВАЄ НА ПЕТРА

ний десяток тонн кие колосального тану хлібоздачі. тому віджнивувався, а держзамовлене тільки на 60 ри плані 660 тиелеватори і хлі пункти госпоезли 394 тисячі

ми не втрачаємо — сказав заступ- облагропрому — За даними

Міністерства сільського господарства України, Луганщина веде перед за темпами хлібозаготівлі. Хоча те, що в інших областях ще скрутніше, — слабка втіха. Пшеницею, це вже зрозуміло, прорíхи не закриємо. Залишається сподіватися на свідомість колгоспників і... урожай качанистої.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

Оказії

ГОСПОДЬ БОГ

апарату Мінюсту ся прийняти заєстрацію разом з документами, потимчасові праблен Мінюстом у ого року. В цих ях чорним по біло- що статус рес- може бути наської організації ови, що її первин- охоплюють не

менше тринадцяти областей України.

Чиновницькі амбіції не може задовольнити сам господь Бог, бо він дав Україні вугілля тільки в шести областях. Остання надія — на депутатів, — так прокоментував цю ситуацію член Донецького міського страйккому Юрій Болдирєв.

Інформагентство «Схід».
Донецьк.

Новини з Грузії

власної грошової ього точаться дисрема, «тетра» та власна валюта практично розвав Грузії планується

ований гуманітарний

головна мета закланосин між людьми, имості та досягнен-

илосердя «Ксенон», могу невиліковним

парламентська деоїздки було озна-

йомлення з економічною та політичною ситуацією. Під час зустрічі з членами сейму досягнуто домовленості про сприяння польських спеціалістів у становленні національної економіки цієї південної республіки.

* * *

У Грузії засновано клуб «Джотія», головною функцією якого стане фіксація незвичайних рекордів. Президентом обрано рекордсмена з віджимання від землі Джумбера Лежаву, одного з перших у Грузії героя Книги рекордів Гіннесса. Віце-президентом став Наріман Ятагашвілі, який протягом п'яти днів зумів написати десять повістей.

* * *

Нещодавно Тбілісі відвідали представники відомого англійського акціонерного товариства «Сотбіс». Гості ознайомилися з музеями і приватними колекціями Грузії. З особливим інтересом оглянули енотеку національних вин. Досягнуто домовленість про проведення наступного року аукціону грузинських вин у Лондоні.

Андрій БОЄЧКО, Ігор ГРУШКО,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Зверніть увагу

ИЦІ «ФІТОТЕРАПІЇ»

ють волошки, бі- . Назва книги — ний лікар Євген ків лікує хворих за

тільки про історію лікарських рослин, хвороби — вираз-

ку шлунка, холецистит, гепатит, цукровий діабет, псоріаз, жіночу безплідність і т. д.

Однак інформую тих читачів книги, які хотіли б пройти курс лікування безпосередньо в автора нової книги. Нині Євген Товстуха очолює фітоцентр «Здоров'я» у райцентрі Яготин Київської області.

Микола ХРІЄНКО,
оглядач з питань екології.

ПЕВЕН — ЦЕ САБОТАЖ

Скажу парадоксальну річ — ваша газета мені подобається, а ередплачу її на насту ий.

Пояснюю, чому.

Прочитав за 10 серпня бліц-інтерв'ю «Підтримку гарантуємо». Майже всі клянуться, що газета знайде дорогу до читача. Але тільки один депутат Федоров висловив майже мої думки. Так само, як і він, я переконаний, що Міністерство зв'язку веде тихий саботаж «Голосу України».

Дивіться, що робиться.

Організація доставки газети нікудишня. Я, скажімо, проживаю на станції Лозове Деражнянського району. З Києва через нашу станцію йде безліч поїздів, які могли б доставити газету. Але її везуть далі, на Хмельницький, а вже потім вона «пішки» добирається до нашого селища. Не раз бувало, що листоноша приносить оберемок газет — за цілий тиждень.

Тож заради отримання оперативної інформації я змушений буду передплатити оту найправішу газету, що вчасно доставляється.

Зв'язківці деруть з вас сім шкір, а ви мовчите. Правда, на початку року ви ніби спробували «показати зуби», щось там писали. А тепер... Що сталося з вами?

Якщо газета та її засновник не можуть захистити хоча б свій престиж, то чи зможете ви відстояти когось із своїх читачів?

Вибачте за такі невеселі нотки. Але якщо Міністерство зв'язку буде й надалі отак збиткуватися з парламентської газети, на знак протесту відмовляюся бути надалі її передплатником.

Григорій ТУЗ,
робітник.
Селище Лозове Деражнянського району Хмельницької області.

ЩО Ж, І «ТЕРНОПІЛЬ» — ТАКОЖ!

Республіканський журнал «Тернопіль» виходить шість разів на рік, передплатна ціна — 12 карбованців, тобто вартість одного примірника — 2 карбованці. Його індекс: 61811.

Як запевняють редакційні працівники, й це підтверджено читачами, «Тернопіль» — вільна трибуна для всіх. Журнал розрахований на найвибагливішу аудиторію, а також на кожну українську родину. Цікаво, чи не правда?

Тож поспішайте до союздруківських відділень!

О люди, люди...

Підірвав себе і дружинників гранатою робітник СМУ № 2 «Київмостобуду» Геннадій Шило у себе в квартирі. Так він відзначив день народження дружини і дочки.

— Ніхто не підозрював про трагедію, яка станеться, — розповідає начальник міського відділу внутрішніх справ Чернігова В. Свинарьов. — Увечері до нас надійшло, я сказав би, звичайне повідомлення про сімейну сварку в одній з квартир на проспекті Жовтневої революції. Розборонити п'яних чоловіка і жінку вирушили по-

ГРА

мічник ді Д. Шевчу ни асоці інженер с ркуша, ре об'єднанн М. Позня тиру, вони ку, яка по чо побит ілий час б На мирні «Заспокої ся...», він ліжка з гр

Як пони ший слід

ЗАТИШШЯ ПЕРЕД

У чемпіонаті СРСР серед клубів вищої ліги — перерва. Втім, пропущений матч з 19-го туру зіграли футболісти «Арарата» і «Шахтаря». Перемогли господарі — 2:1. А завтра вірменські футболісти гратимуть в Одесі (це також пропущена зустріч, але 17-го туру) проти «Чорноморця», який у разі успіху може переміститися на шосте місце в турнірній таблиці.

Поновляться ж ігри чемпіонату 31 серпня, коли наші найсильніші колективи проведуть поєдинки 24-го туру.

А поки турнірна ситуація має такий вигляд:

	В	Н	П	М	О
ЦСКА	13	7	3	46—26	33
Спартак М.	13	6	4	39—23	32
Торпедо	10	9	4	30—14	29
Динамо К.	9	8	6	32—26	26
Динамо Мн.	8	9	6	23—19	25
Шахтар	6	12	5	27—26	24

Динамо М
Дніпро
Чорноморе
Арарат
Памір
Металург
Спартак
Металіст
Пахтакор
Локомотив

Тепер збірні. О ня у Нор ковий Справи як відом Але її натьєв в Скандіна його підо ні перспе тя путівк не реаль якби так мізм пере олімпійця

Передплата-92

И ЗАПАЛА В ОЧІ НЕЗНАЙОМКА

ні нині передпла- тисячі примірни- України». Це, уже мало. В чо- на? Прагну з'ясу- ільському районі ькому, де живуть українці.

ТОЧКО, голова ди народних де- ший секретар рай- ртії України:

ому, що з «Голо- » люди просто не яко мірою й азета ва, перед- почалася запіз-

азету із задоволен- ся б, аби частіше публікації про роботи місцевих ремо, як мовить- ваною стежкою, обрий досвід став .

посприяти роз- о «Голосу Укра- ижчими днями розповідь про айонці, яка, часу пере- цікавіші матеріа- тського видання і сіб привертає до Наступного року иллям голів сіль- кіε сподарств ств зеті буде о для сільвикон- приємств, бібліо- в культури тощо. передплату «Го- іни» принаймні

щоб запала лю- езнайомка, якою ті поки що є ва-

Валерій ТИТЕНКО, голова агрофірми «Колгосп імені М. Посмітного», депутат Одеської обласної Ради народних депутатів:

— Саме так — газету мало знають. У нас передплачують її лише десяток примірників — на шість сіл. Та розголос про неї лине. Кілька місяців тому й мені вдалося виступити на сторінках газети, поділитися наболілим. Однак отой примірник чомусь не надійшов, уже потім розшукав. Вважаю, редакції слід подбати про регулярну доставку видання читачам — від цього теж авторитет.

Не скажу, що газетою я повністю задоволений. Зокрема, щодо проблем аграрного сектора: тут потрібна глибока й всебічна розмова. І потім, чому це більшість публікацій присвячені фермерам, кооперативам, а колгоспи, радгоспи газету ніби не цікавлять. Я не проти нових форм господарювання, агрофірму ось організували. Але ж поки колгоспи й радгоспи даватимуть основну масу продовольства, то хай газета допоможе їм повніше використати свої можливості.

І все ж вважаю «Голос України» розсудливим співрозмовником і добрим порадником у багатьох домівках. Тому й сприяємо розповсюдженню газети. Думаю, в своєму колективі наступного року матимемо не менш як 100 передплатників.

Розмову вів
Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Березівський район
Одеської області.

ЕН — ЦЕ САБОТАЖ

арадоксальну річ ета мені подоба- передплачу її .

чому.

за 10 серпня «Підтримку га- Майже всі кля- азета знайде до- ача. Але тільки Федоров висло- мої думки. Так , я переконаний, ство зв'язку веде аж «Голосу Ук-

що робиться.

я доставки газе- я. Я, скажімо, а станції Лозове кого району. З нашу станцію оїздів, які могли газету. Але її ве- а Хмельницький, вона «пішки» до нашого сели- ували, що листо- ить оберемок га- ий тиждень.

Тож заради отримання оперативної інформації я змушений буду передплатити оту найправішу газету, що вчасно доставляється.

Зв'язківці деруть з вас сім шкір, а ви мовчите. Правда, на початку року ви ніби спробували «показати зуби», щось там писали. А тепер... Що сталося з вами?

Якщо газета та її засновник не можуть захистити хоча б свій престиж, то чи зможете ви відстояти когось із своїх читачів?

Вибачте за такі невеселі нотки. Але якщо Міністерство зв'язку буде й надалі отак збиткуватися з парламентської газети, на знак протесту відмовляюся бути надалі її передплатником.

Григорій ТУЗ,
робітник.
Селище Лозове
Деражнянського району
Хмельницької області.

І «ТЕРНОПІЛЬ» — ТАКОЖ!

анський журнал виходить шість , передплатна карбованців, тоб- одного примірни- бованці. Його ін-

яють редакційні й це підтверджено читачами, «Тернопіль» — вільна трибуна для всіх. Журнал розрахований на найвибагливішу аудиторію, а також на кожну українську родину. Цікаво, чи не правда?

Тож поспішайте до союздруківських відділень!

Кримінальна арифметика

ОБКРАДАЮТЬ ПЕНСІОНЕРІВ

І хто б ви думали? Численні кооперативи області. Згідно з чинним законодавством, вони зобов'язані систематично перерводити гроші у пенсійний фонд соціального страхування. Однак переважна їх більшість «забуває» про це.

Так, у Мукачевому з 91 діючого кооператива від сплати успішно ухиляються 70. За минулий і чотири місяці нинішнього року вони заборгували у згадувані фонди понад півмільйона карбованців. Подібна ситуація і в Ужгороді, де ця цифра становить 450 тисяч карбованців.

Усього ж працівниками органів прокуратури області виявлено понад 300 випадків несплати кооперативами внесків.

Питання розглянуто на колегії обласної прокуратури. Завдяки вжитим заходам пенсіонерам повернуто близько двох мільйонів карбованців.

Василь СЛЮСАРЧУК,
прокурор відділу обласної прокуратури.
Закарпатська область.

Мал. Вадима ВАСЮШКІНА.

Телеграфним рядком з Херсона

ЛІКУВАННЯ БЕЗ ПРЕПАРАТІВ

У Херсонському обласному кардіологічному центрі почали освоювати нову методику лікування хворих. Ідеться про мікрохвильову резонансну терапію. Київський професор С. Ситько створив апарат, що вирівнює амплітуду мікрохвиль людини.

Нова апаратура дає можливість обходитися без медичних препаратів. Новинкою київського вченого, як повідомила газета «Наддніпрянська правда», зацікавилися у США, Бельгії, ФРН.

«ПОДОРОЖ СЕРЦЯ»

Відбулася прес-конференція представників демократичного блоку з громадянкою США, українкою за походженням Оксаною Павликович-Йонек. Вона здійснює велопробіг «Подорож серця», присвячений 5-й річниці чорнобильської катастрофи.

Відповівши на численні запитання, гостя повідомила, що збирається написати книгу про зустріч з землею, яка дала їй життя.

ПОКИНУЛИ ХАТУ — ПІШЛИ БУДУВАТИ

Будівельники із Словаччини працюють на об'єктах Каховщини. Вони привезли з собою інструменти, матеріали, технічне обладнання, що використовуються при зведенні житлових будинків.

Недавно у каховському мікрорайоні Світлово виріс новий п'ятиповерховий будинок. Опоряджувальні роботи ведуть тут Ян Банас, Андрій Сабол, Андрій Штафурік та інші.

ПРЕСТИЖ І В АРКТИЦІ — ПРЕСТИЖ

Закінчилося льодове випробування нового універсального судна «Іван Папанін», побудованого херсонськими корабелами для Мурманського пароплавства. Плавання проходило у надзвичайно тяжких умовах. І все ж Арктика підтвердила високий престиж херсонських корабелів.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Нема чого робити

ДЕТЕКТИВ — «ПРАПОРОНОСЦІ»

Схоже, у Сумах з'явилось нелегальне угруповання непримиренних противників української символіки, зокрема синьо-жовтого прапора. Невідомі вже двічі зривали полотнище — на будинку міськради й біля пам'ятника Шевченку. Втретє знято прапор, піднятий за рішенням міськради на щоглі коло пам'ятника Кобзареві. Натомість невловимі зловмисники підняли синьо-червоний.

Є така піонерська гра — «Знайди прапор». Піонери, як правило, знаходять, що шукають. А от у грі дорослих «прапороносців» фіналу не видно. Втім, їх самих теж не видно.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

Книжка тижня

ВЕРНУВСЬ НАЗАД МАРКІЗ ДЕ САД

Маркіз де Сад, французький філософ і письменник XVIII століття, умів висловлюватися красиво. Одна з його героїнь казала так: «Негодяй высек меня по тем местам, которые для этого отнюдь не предназначены». Так було й з маркізом. Його у нас просто замовчували, або лаяли — «по местам не предназначенным». Але фронт, нарешті, прорвано. І ким! Знаменитий роман де Сада «Жюстина» надруковано кооперативом «Ада» у друкарні Хмельницького обкому партії. Спасибі, як кажуть, партії. Щоправда, передмова до книжки (досить непогана, до речі, передмова) чомусь анонімна, автор посоромився підписатися. На мою думку, краще б вони посоромилися підписати ціну. У Києві книжка коштує — договірна ціна — від 7 до 10 карбованців. А втім, при наших грошах, — це не садизм!

Христофор ГРУША.

Світська хроніка

КОНСОЛІДУВАЛИСЯ

У селі Хлівчани Сокальського району побито вікна в хаті голови місцевого осередку УРП. Згодом з'ясувалося, що вчинили це голова колгоспу та священик УАПЦ.

Інформбюлетень «Львівські новини».

О люди, люди...

ГРАНАТА НА ІМЕНИНИ

Підірвав себе і дружинників гранатою робітник СМУ № 2 «Київмостобуду» Геннадій Шило у себе в квартирі. Так він відзначив день народження дружини і дочки.

— Ніхто не підозрював про трагедію, яка станеться, — розповідає начальник міського відділу внутрішніх справ Чернігова В. Свинарьов. — Увечері до нас надійшло, я сказав би, звичайне повідомлення про сімейну сварку в одній з квартир на проспекті Жовтневої революції. Розборонити п'яних чоловіка і жінку вирушили помічник дільничного інспектора Д. Шевчук, дружинники, члени асоціації «Правопорядок» інженер «Гіпроводгоспу» В. Гаркуша, робітник виробничого об'єднання «Хімволокно» М. Позняк. Зайшовши в квартиру, вони вислухали господарку, яка пожалілась, що її тяжко побито. Геннадій Шило в цей час був у сусідній кімнаті. На мирні слова дружинників: «Заспокойся, чого розгнівався...», він мовчки підвівся з ліжка з гранатою в руці...

Як поінформував мене старший слідчий прокуратури Новозаводського району Г. Черненок, загинув від осколків дружинник, батько двох неповнолітніх дітей М. Позняк. Д. Шевчук дістав поранення в ногу, а В. Гаркуша — в спину. Нині вони перебувають у лікарні. Стан їх здоров'я не викликає тривоги. Покалічився і призвідець трагедії — він, батько чотирьох дітей, залишився без лівої руки.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігів.

Спорт

ЗАТИШШЯ ПЕРЕД БУРЕЮ

У чемпіонаті СРСР серед клубів вищої ліги — перерва. Втім, пропущений матч з 19-го туру зіграли футболісти «Арарата» і «Шахтаря». Перемогли господарі — 2:1. А завтра вірменські футболісти гратимуть в Одесі (це також пропущена зустріч, але 17-го туру) проти «Чорноморця», який у разі успіху може переміститися на шосте місце в турнірній таблиці.

Поновляться ж ігри чемпіонату 31 серпня, коли наші найсильніші колективи проведуть поєдинки 24-го туру.

А поки турнірна ситуація має такий вигляд:

	В	Н	П	М	О
ЦСКА	13	7	3	46—26	33
Спартак М.	13	6	4	39—23	32
Торпедо	10	9	4	30—14	29
Динамо К.	9	8	6	32—26	26
Динамо Мн.	8	9	6	23—19	25
Шахтар	6	12	5	27—26	24
Динамо М.	9	[illegible]	9	29—27	23
Дніпро	7	9	6	19—20	23
Чорноморець	4	15	3	25—19	23
Арарат	9	4	9	21—22	22
Памір	4	11	8	18—26	19
Металург	6	6	11	15—27	18
Спартак В.	5	8	10	26—34	18
Металіст	4	9	10	19—31	17
Пахтакор	5	6	12	26—37	16
Локомотив	5	6	11	16—34	16

Тепер кілька слів про наші збірні. Олімпійська 27 серпня у Норвегії проведе відбірковий матч Олімпіади-92. Справи радянської команди, як відомо, досить кепські. Але її наставник Борис Ігнатьєв вважає, що успіх у Скандинавії відкриває перед його підопічними оптимістичні перспективи і тоді здобуття путівки до Барселони стане реальним. Добре було б, якби такий рожевий оптимізм передався і футболістам-олімпійцям. До речі, вони в Москві провели товариський матч із господарями наступного чемпіонату світу — футболістами національної збірної США. Наші олімпійці перемогли — 2:1. Голи забили одесит Юрій Никифоров і Бахва Тедеєв з владикавказького «Спартака».

Ну, а наша перша команда 28 серпня зустрінеться з національною збірною Норвегії на її полі. Важливість цього поєдинку безспірна: перемога дає зелену вулицю нашій команді на шляху до Швеції-92. Але не слід забувати й того, що шансів на місця до шведського експресу не втратили й норвежці. І вони, без сумніву, докладуть усіх зусиль, щоб не втратити домашнього шансу.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото
Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОГОДА

20—21 серпня по Україні місцями дощі, грози, лише 20 серпня у східних областях і в Криму, 22 серпня у західних і південних областях переважно без опадів. Вітер західний 5—10 метрів за секунду. Температура вдень 19—25, сьогодні на сході та півдні місцями 25—30, вночі 8—14 градусів тепла. На узбережжі морів 16—20 градусів вище нуля.

По Києву та області сьогодні місцями невеликий дощ, вітер західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 18—23 градуси тепла.

Черговий по випуску новин Віталій ЖЕЖЕРА.
Тел. 441-86-20

ЗВЕРНЕННЯ ДО РАДЯНСЬКОГО НАРОДУ

Співвітчизники! Громадяни Радянського Союзу!

У важкий, критичний для долі Вітчизни і наших народів час звертаємось ми до вас! Над нашою великою Батьківщиною нависла смертельна небезпека! Розпочата з ініціативи М. С. Горбачова політика реформ, задумана як засіб забезпечення динамічного розвитку країни і демократизації суспільного життя, внаслідок ряду причин зайшла в тупик. На зміну початковому ентузіазму і надіям прийшли безвір'я, апатія і відчай. Влада на всіх рівнях втратила довір'я населення. Політиканство витіснило з суспільного життя турботу про долю Вітчизни і громадянина. Насаджується злобне знущання над всіма інститутами держави. Країна по суті стала некерованою.

Скориставшись наданими свободами, нехтуючи паростки демократії, які щойно з'явились, виникли екстремістські сили, які взяли курс на ліквідацію Радянського Союзу, розвал держави і захоплення влади будь-якою ціною. Розтоптано результати загальнонаціонального референдуму про єдність Вітчизни. Цинічна спекуляція на національних почуттях — лише ширма для задоволення амбіцій. Ні сьогоднішні біди своїх народів, ні їхній завтрашній день не непокоять політичних авантюристів. Створюючи обстановку морально-політичного терору і намагаючись прикритися щитом народного довір'я, вони забувають, що зв'язки, які вони засуджують і розривають, встановлювались на основі значно більш широкої народної підтримки, яка пройшла до того ж багатовікову перевірку історією. Сьогодні ті, хто по суті веде справу до повалення конституційного ладу, повинні відповісти перед матерями і батьками за загибель багатьох сотень жертв міжнаціональних конфліктів. На їхній совісті покалічена доля більш як півмільйона біженців. Через них втратили спокій і радість життя десятки мільйонів радянських людей, які ще вчора жили в єдиній сім'ї, а сьогодні виявились у власному домі ізгоями.

Яким бути суспільному ладові, має вирішувати народ, а його намагаються позбавити цього права.

Замість того, щоб дбати про безпеку і благополуччя кожного громадянина і всього суспільства, нерідко люди, в чиїх руках виявилась влада, використовують її в чужих народові інтересах, як засіб безпринципного самоутвердження. Потоки слів, гори заяв і обіцянок тільки підкреслюють мізерність і убогість практичних справ. Інфляція влади, страшніша ніж будь-яка інша, руйнує нашу державу, суспільство. Кожний громадянин відчуває зростаючу невпевненість у завтрашньому дні, глибоку тривогу за майбутнє своїх дітей.

Криза влади катастрофічно позначилась на економіці. Хаотичне, стихійне сковзання до ринку викликало вибух егоїзму — регіонального, відомчого, групового і особистого. Війна законів і заохочення відцентрових тенденцій обернулись руйнуванням єдиного народногосподарського механізму, що складався десятиліттями. Результатом стали різке падіння рівня життя переважної більшості радянських людей, розквіт спекуляції і тіньової економіки. Давно час сказати людям правду: якщо не вжити термінових і рішучих заходів щодо стабілізації економіки, то вже найближчим часом неминучий голод і новий виток зубожіння, від яких один крок до масових проявів стихійного незадоволення з руйнівними наслідками.

Тільки безвідповідальні люди можуть сподіватись на якусь допомогу з-за кордону. Ніякі подачки не розв'яжуть наших проблем, врятування — в наших власних руках.

Настав час вимірювати авторитет кожної людини або організації реальним внеском у відбудову і розвиток народного господарства.

Довгі роки з усіх сторін ми чуємо заклинання про відданість інтересам особи, турботу про її права, соціальну захищеність. На ділі ж людина виявилась приниженою, ущемленою в реальних правах і можливостях, доведеною до відчаю. На очах втрачають вагу і ефективність усі демократичні інститути, створені народним волевиявленням. Це результат цілеспрямованих дій тих, хто, грубо нехтуючи основний Закон СРСР, фактично здійснює антиконституційний переворот і тягнеться до неприборканої особистої диктатури. Префектури, мерії та інші протизаконні структури все більше явочним шляхом підміняють собою обрані народом Ради.

Триває наступ на права трудящих. Права на працю, освіту, охорону здоров'я, житло, відпочинок поставлені під знак питання.

Навіть елементарна особиста безпека людей усе більше й більше виявляється під загрозою. Злочинність швидко зростає, організується і політизується. Країна поринає в безодню насильства та беззаконня. Ніколи в історії країни не набували такого розмаху пропаганда сексу і насильства, які ставлять під загрозу здоров'я і життя наступних поколінь. Мільйони людей вимагають вжиття заходів проти спрута злочинності і кричущої аморальності.

Дестабілізація політичної та економічної обстановки в Радянському Союзі, яка дедалі поглиблюється, підриває наші позиції у світі. Подекуди почулися реваншистські нотки, висуваються вимоги про перегляд наших кордонів. Лунають навіть голоси про розчленування Радянського Союзу і про можливість встановлення міжнародної опіки над окремими об'єктами і районами країни. Такою є гірка реальність. Ще вчора радянська людина, опинившись за кордоном, відчувала себе гідним громадянином впливової і шанованої держави. Нині вона — часто-густо іноземець другого класу, ставлення до якого має печать зневаги або співчуття.

Гордість і честь радянської людини повинні бути відновлені в повному обсязі.

Державний Комітет по надзвичайному стану в СРСР повністю усвідомлює глибину кризи, яка вразила нашу країну, він бере на себе відповідальність за долю Батьківщини і сповнений рішимості вжити найсерйозніших заходів щодо якнайшвидшого виведення держави і суспільства з кризи.

Ми обіцяємо провести широке всенародне обговорення проекту нового Союзного договору. Кожен матиме право і можливість у спокійній обстановці осмислити цей надзвичайно важливий акт і визначитись щодо нього, бо від того, яким стане Союз, залежатиме доля численних народів нашої великої Батьківщини.

Ми маємо намір негайно відновити законність і правопорядок, покласти край кровопролиттю, оголосити нещадну війну кримінальному світові, викорінювати ганебні явища, які дискредитують наше суспільство і принижують радянських громадян. Ми очистимо вулиці наших міст від злочинних елементів, покладемо край сваволі розкрадачів народного добра.

Ми виступаємо за справді демократичні процеси, за послідовну політику реформ, що веде до оновлення нашої Батьківщини, до її економічного і соціального процвітання, яке дасть їй змогу зайняти гідне місце у світовому співтоваристві націй.

Розвиток країни не повинен будуватись на падінні життєвого рівня населення. У здоровому суспільстві буде нормою постійне підвищення добробуту всіх громадян.

Не ослабляючи турботи про зміцнення і захист прав особи, ми зосередимо увагу на захисті інтересів найширших верств населення, тих, по кому найболючіше ударили інфляція, дезорганізація виробництва, корупція і злочинність.

Розвиваючи багатоукладний характер народного господарства, ми будемо підтримувати і приватне підприємництво, надаючи йому необхідні можливості для розвитку виробництва і сфери послуг.

Нашою першочерговою турботою стане розв'язання продовольчої та житлової проблем. Усі наявні сили будуть мобілізовані на задоволення цих найбільш насущних потреб народу.

Ми закликаємо робітників, селян, трудову інтелігенцію, всіх радянських людей у найкоротший строк відновити трудову дисципліну і порядок, підняти рівень виробництва, щоб потім рішуче рушити вперед. Від цього залежить наше життя і майбутнє наших дітей і внуків, доля Вітчизни.

Ми — миролюбна країна і неухильно додержуватимемо всіх узятих на себе зобов'язань. У нас немає ні до кого ніяких домагань. Ми хочемо жити з усіма в мирі і дружбі. Але ми твердо заявляємо, що ніколи й нікому не буде дозволено замірятися на наш суверенітет, незалежність і територіальну цілісність. Будь-які спроби говорити з нашою країною мовою диктату, від кого б вони не виходили, рішуче присікатимуться.

Наш багатонаціональний народ століттями жив сповнений гордості за свою Батьківщину, ми не соромились своїх патріотичних почуттів і вважаємо природним і законним ростити нинішнє і прийдешнє покоління громадян нашої великої держави в цьому дусі.

Не діяти в цей критичний для долі Вітчизни час — значить узяти на себе тяжку відповідальність за трагічні, справді непередбачені наслідки. Кожний, кому дорога наша Батьківщина, хто хоче жити і працювати в обстановці спокою і впевненості, хто не приймає продовження кривавих міжнаціональних конфліктів, хто бачить свою Вітчизну в майбутньому незалежною і процвітаючою, повинен зробити єдино правильний вибір. Ми кличемо всіх справжніх патріотів, людей доброї волі покласти край нинішньому смутному часу.

Закликаємо всіх громадян Радянського Союзу усвідомити свій обов'язок перед Батьківщиною і виявити всемірну підтримку Державному Комітетові по надзвичайному стану в СРСР, зусиллям щодо виведення країни з кризи.

Конструктивні пропозиції громадсько-політичних організацій, трудових колективів і громадян будуть з вдячністю прийняті як вияв їх патріотичної готовності брати діяльну участь у відновленні вікової дружби в єдиній сім'ї братніх народів і відродженні Вітчизни.

Державний Комітет по надзвичайному стану в СРСР.

18 серпня 1991 року.

ПОСТАНОВА № 1

ДЕРЖАВНОГО КОМІТЕТУ ПО НАДЗВИЧАЙНОМУ СТАНУ В СРСР

З метою захисту життєво важливих інтересів народів і громадян Союзу РСР, незалежності і територіальної цілісності країни, відновлення законності і правопорядку, стабілізації обстановки, подолання надзвичайно тяжкої кризи, недопущення хаосу, анархії і братовбивчої громадянської війни, Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР постановляє:

1. Усім органам влади і управління Союзу РСР, союзних і автономних республік, країв, областей, міст, районів, селищ і сіл забезпечити неухильне додержання режиму надзвичайного стану відповідно до Закону Союзу РСР «Про правовий режим надзвичайного стану» і постанов ДКНС СРСР. У випадках нездатності забезпечити виконання цього режиму повноваження відповідних органів влади і управління припиняються, а здійснення їх функцій покладається на осіб, спеціально уповноважених ДКНС СРСР.

2. Негайно розформувати структури влади і управління, воєнізовані формування, які діють всупереч Конституції СРСР і Законам СРСР.

3. Вважати надалі недійсними закони і рішення органів влади і управління, що суперечать Конституції СРСР і Законам СРСР.

4. Припинити діяльність політичних партій, громадських організацій і масових рухів, які перешкоджають нормалізації обстановки.

5. У зв'язку з тим, що Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР тимчасово бере на себе функції Ради безпеки СРСР, діяльність останньої припиняється.

6. Громадянам, установам і організаціям негайно здати всі види вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової техніки і спорядження, якими вони незаконно заволоділи. МВС, КДБ і Міністерству оборони СРСР забезпечити суворе виконання цієї вимоги. У випадках відмови — вилучати їх у примусовому порядку з притягненням порушників до суворої кримінальної і адміністративної відповідальності.

7. Прокуратурі, МВС, КДБ і Міністерству оборони СРСР організувати ефективну взаємодію правоохоронних органів і Збройних Сил по забезпеченню охорони громадського порядку та безпеки держави, суспільства і громадян відповідно до Закону СРСР «Про правовий режим надзвичайного стану» і постанов ДКНС СРСР.

Проведення мітингів, вуличних походів, демонстрацій, а також страйків не допускається.

У необхідних випадках запроваджувати комендантську годину, патрулювання території, здійснювати огляд, вживати заходів щодо посилення прикордонного і митного режиму.

Узяти під контроль, а в необхідних випадках під охорону, найважливіші державні і господарські об'єкти, а також системи життєзабезпечення.

Рішуче присікати розповсюдження підбурювальних чуток, дії, що провокують порушення правопорядку і розпалювання міжнаціональної ворожнечі, непокору службовим особам, які забезпечують додержання режиму надзвичайного стану.

8. Встановити контроль над засобами масової інформації, поклавши його здійснення на спеціально створюваний орган при ДКНС СРСР.

9. Органам влади і управління, керівникам установ і підприємств вжити заходів щодо підвищення організованості, наведення порядку і дисципліни в усіх сферах життя суспільства. Забезпечити нормальне функціонування підприємств усіх галузей народного господарства, строге виконання заходів щодо збереження і відновлення на період стабілізації вертикальних і горизонтальних зв'язків між суб'єктами господарювання на всій території СРСР, неухильне вико-

(Закінчення на 7-й стор.).

ПОСТАНОВА № 1
ДЕРЖАВНОГО КОМІТЕТУ ПО НАДЗВИЧАЙНОМУ СТАНУ В СРСР

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

...пання встановлених обсягів виробництва, поставок сировини, матеріалів і комплектуючих виробів.

Встановити і підтримувати режим суворої економії матеріально-технічних засобів і валютних коштів, розробити і проводити конкретні заходи по боротьбі з безгосподарністю і розбазарюванням народного добра.

Рішуче вести боротьбу з тіньовою економікою, неминуче застосовувати заходи кримінальної і адміністративної відповідальності по фактах корупції, розкрадань, спекуляції, приховання товарів від продажу, безгосподарності та інших правопорушень у сфері економіки.

Створити сприятливі умови для збільшення реального внеску всіх видів підприємницької діяльності, здійснюваних відповідно до Законів Союзу РСР, в економічний потенціал країни і забезпечення насущних потреб населення.

10. Вважати несумісною роботу на постійній основі в структурах влади і управління із зайняттям підприємницькою діяльністю.

11. Кабінету міністрів СРСР у тижневий строк здійснити інвентаризацію всіх наявних ресурсів продовольства і промислових товарів першої необхідності, доповісти народові, що має країна, взяти під якнайсуворіший контроль їх схоронність і розподіл.

Скасувати будь-які обмеження, що перешкоджають переміщенню по території СРСР продовольства і товарів народного споживання, а також матеріальних ресурсів для їх виробництва, жорстко контролювати додержання такого порядку.

Особливу увагу приділити першочерговому постачанню дошкільних дитячих закладів, дитячих будинків, шкіл, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів, лікарень, а також пенсіонерів та інвалідів.

У тижневий строк внести пропозиції про впорядкування, заморожування і зниження цін на окремі види промислових і продовольчих товарів, насамперед для дітей, послуги населенню і громадське харчування, а також підвищення заробітної плати, пенсій, допомоги і виплат компенсацій різним категоріям громадян.

У двотижневий строк розробити заходи щодо впорядкування розмірів заробітної плати керівників усіх рівнів державних, громадських, кооперативних та інших установ, організацій і підприємств.

12. Враховуючи критичне становище із збиранням урожаю і загрозу голоду, вжити екстрених заходів щодо організації заготівель, зберігання і переробки сільгосппродукції. Подати трудівникам села максимально можливу допомогу технікою, запасними частинами, пальним і мастильними матеріалами тощо. Негайно організувати направлення в необхідних для врятування врожаю кількостях робітників і службовців підприємств і організацій, студентів і військовослужбовців на село.

13. Кабінету міністрів СРСР у тижневий строк розробити постанову, яка передбачала б забезпечення в 1991—1992 роках усіх бажаючих міських жителів земельними ділянками для садово-городніх робіт у розмірі до 0,15 га.

14. Кабінету міністрів СРСР у двотижневий строк завершити планування невідкладних заходів щодо виведення з кризи паливно-енергетичного комплексу країни і підготовки до зими.

15. У місячний строк підготувати і доповісти народові реальні заходи на 1992 рік щодо докорінного поліпшення житлового будівництва і забезпечення населення житлом.

Протягом півроку розробити конкретну програму прискореного розвитку державного, кооперативного та індивідуального житлового будівництва на п'ятирічний строк.

16. Зобов'язати органи влади і управління в центрі і на місцях приділяти першочергову увагу соціальним потребам населення. Вишукати можливості істотного поліпшення безплатного медичного обслуговування і народної освіти.

ЗАЯВА ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

У зв'язку з тим, що на мою адресу надходять численні звернення трудящих з проханням висловити своє ставлення до проекту опублікованого Договору про Союз суверенних держав, вважаю за необхідне відзначити наступне:

Як відомо, проект Договору був, в основному, підтриманий Верховною Радою СРСР 12 липня 1991 року. При цьому Верховна Рада утворила повноважну союзну делегацію і доручила їй при доопрацюванні та погодженні проекту Договору виходити з ряду положень, сформульованих найвищим органом влади країни.

Насамперед, було вказано на необхідність відобразити в найменуванні і основних принципах Договору результати всесоюзного референдуму, в ході якого абсолютна більшість громадян країни підтримала збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних суверенних республік. Аналогічний підхід до найменування і характеру нашої союзної держави був сформульований і З'їздом народних депутатів СРСР. На засіданні керівників повноважних делегацій у Ново-Огарьові ця позиція Верховної Ради СРСР була докладно аргументована. Однак вона не знайшла відображення в остаточному тексті Договору. І природно, що це питання, безсумнівно, потребуватиме додаткового обговорення З'їздом народних депутатів СРСР, а, можливо, і всесоюзним референдумом, пов'язаним з прийняттям нової Конституції.

Верховна Рада СРСР визнала за доцільне передбачити в проекті Союзного договору наявність в СРСР єдиного економічного простору, єдиної банківської системи і закріплення за Союзом власності, необхідної для його нормального функціонування як федеративної держави. Окремо було обумовлено вимогу встановлення самостійних податкових надходжень до союзного бюджету. На жаль, ці надзвичайно важливі положення не знайшли досить чіткого відображення в опублікованому тексті Договору. Про це свідчать і недавні заяви Кабінету міністрів СРСР, правління Державного банку СРСР, ряду інших союзних органів. Тут, очевидно, теж потрібні чималі корективи в тексті Договору.

Надзвичайно серйозну увагу приділила Верховна Рада СРСР припиненню так званої «війни законів», яка насправді означає кричуще беззаконня. У зв'язку з цим для включення в Договір було запропоновано норму, яка б не допускала припинення Союзом СРСР республіканських законів, а республіками — союзних законів, і розв'язання можливих спорів шляхом погоджувальних процедур або рішеннями Конституційного Суду СРСР. Незважаючи на те, що ця пропозиція була підтримана визначними радянськими юристами, вона також не знайшла належного відображення в тексті Договору, підготовленого в Ново-Огарьові. Немає особливої потреби доводити, наскільки це небезпечно для формування стабільної правової системи в нашій країні.

Значно чіткішого визначення в Договорі вимагає порядок його реалізації в перехідний період, який би забезпечував наступність у роботі органів державної влади і управління. Без цього неможливо буде підтримувати хоча б мінімальною мірою функціонування народного господарства в надзвичайно важкій кризовій обстановці, що склалася в країні.

Усі ці проблеми потребують, на мою думку, додаткового обговорення на сесії Верховної Ради СРСР, а потім, очевидно, і на З'їзді народних депутатів країни.

Без цього такий надзвичайно важливий для долі нашої держави документ як Союзний договір не зможе повною мірою виражати волю радянського народу про збереження Союзу РСР — великої держави, яка покликана служити інтересам громадян усіх національностей і справляє найсерйозніший вплив на міжнародну обстановку в усьому світі.

Голова Верховної Ради СРСР
А. ЛУК'ЯНОВ.
16 серпня 1991 р.

ЗВЕРНЕННЯ
ДО ГЛАВ ДЕРЖАВ І УРЯДІВ І ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ООН

За дорученням Радянського керівництва повідомляю, що з 19 серпня 1991 р. відповідно до Конституції і Законів СРСР в окремих місцевостях Союзу Радянських Соціалістичних Республік строком на 6 місяців запроваджується надзвичайний стан. На цей період уся повнота влади в країні передається Державному Комітету по надзвичайному стану в СРСР.

Здійснювані заходи є тимчасовими. Вони ніяким чином не означають відмову від курсу на глибокі реформи в усіх сферах життя держави і суспільства. Ці заходи мають вимушений характер й диктуються життєвою необхідністю врятувати економіку від розвалу, а країну від голоду, відвернути нарастання загрози широкого громадянського конфлікту з непередбачуваними наслідками для народів СРСР і всього світового суспільства.

Найважливіша мета надзвичайного стану — забезпечити умови, які гарантували б кожному громадянинові особисту і майнову безпеку. Передбачається ліквідація антиконституційних, безконтрольних, а по суті злочинних військових формувань, які сіють моральний і фізичний терор у ряді регіонів СРСР і є каталізаторами дезинтеграційних процесів.

Весь комплекс здійснюваних заходів спрямований на якнайшвидшу стабілізацію становища в СРСР, нормалізацію соціально-економічного життя, здійснення необхідних перетворень і створення умов для всебічного розвитку країни.

Інший шлях вів би до нарастання конфронтації, насильства, до незліченних страждань наших народів і створення небезпечного вогнища напруженості з точки зору міжнародної безпеки.

Тимчасові заходи надзвичайного характеру ніякою мірою не зачіпають міжнародні зобов'язання, взяті на себе Радянським Союзом відповідно до чинних договорів та угод. СРСР готовий і надалі розвивати свої відносини з усіма державами на загальновизнаних принципах добросусідства, рівноправності, взаємної вигоди і невтручання у внутрішні справи одна одної.

Ми впевнені, що наші нинішні труднощі мають скороминущий характер і внесок Радянського Союзу у збереження миру і зміцнення міжнародної безпеки буде, як і раніше, вагомим. Керівництво СРСР надіється, що тимчасові надзвичайні заходи знайдуть належне розуміння з боку народів і урядів, Організації Об'єднаних Націй.

Г. ЯНАЄВ
в. о. Президента СРСР
18 серпня 1991 року.

ПОСТАНОВА № 2
ДЕРЖАВНОГО КОМІТЕТУ ПО НАДЗВИЧАЙНОМУ СТАНУ В СРСР
ПРО ВИПУСК ЦЕНТРАЛЬНИХ, МОСКОВСЬКИХ МІСЬКИХ І ОБЛАСНИХ ГАЗЕТ

У зв'язку з запровадженням з 19 серпня 1991 р. у Москві і на деяких інших територіях Союзу Радянських Соціалістичних Республік надзвичайного стану і відповідно до пункту 14 статті 4 Закону СРСР «Про правовий режим надзвичайного стану» Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР **постановляє:**

1. Тимчасово обмежити перелік центральних, московських міських і обласних суспільно-політичних видань, що випускаються, такими газетами: «Труд», «Рабочая трибуна», «Известия», «Правда», «Красная звезда», «Советская Россия», «Московская правда», «Ленинское знамя», «Сельская жизнь».

2. Відновлення випуску інших центральних, московських міських і обласних газет і суспільно-політичних видань вирішуватиметься спеціально створеним органом ДКНС СРСР.

Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР
19 серпня 1991 р.

ПОЗИЦІЯ
КЕРІВНИЦТВА РРФСР

Президент РРФСР Б. Єльцин негативно сприйняв надзвичайні заходи радянського керівництва по наведенню порядку в країні.

На прес-конференції, яку проведено в понеділок, було розповсюджено підписане керівниками Росії звернення, в якому, зокрема, Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР названо «незаконним».

Керівники РРФСР поставили вимогу скликати Надзвичайний з'їзд народних депутатів СРСР і закликали до «загального безстрокового страйку».

(Кор. РосТАРС).

НАВІЩО НАМ ЮНЕСКО?

Двадцята частина Європи

Восени цього року Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки й культури (ЮНЕСКО) відзначатиме своє 45-річчя. Впродовж 37 з них її повноправним членом є Українська РСР. Що ж дає республіці членство в цій поважній міжнародній організації, які перспективи відкриває подальше співробітництво з нею?

Насамперед, хотів би нагадати, що за Статутом ЮНЕСКО покликана сприяти зміцненню міжнародного миру й безпеки та загальному добробуту людства через розширення співробітництва народів у галузі освіти, науки, культури та комунікації (інформації). Це надає їй особливе місце й відводить специфічну роль у всій системі міжнародних відносин.

У основі діяльності ЮНЕСКО, що охоплює широке коло культурно-освітніх і наукових питань, лежить так звана «стратегічна тріада»: мир, розвиток, охорона навколишнього середовища. Тому можна без перебільшення сказати, що організація виступає своєрідним інтелектуальним каталізатором у процесах розв'язання глобальних проблем сучасності.

Ми накопичили досвід співробітництва з ЮНЕСКО практично з усіх основних напрямів її діяльності. Це освіта й культура, природничі та соціальні науки. В деяких напрямах, зокрема в напрямі природничих наук, республіка працює активно. Дещо знизився рівень співробітництва в сфері освіти, хоча це можна було б виправдати об'єктивними причинами. Скажімо, організаційно-структурними змінами, що відбуваються в освітній системі республіки. Але чи варто тут виправдовуватися? Адже саме величезний світовий педагогічний досвід, нагромаджений ЮНЕСКО, міг би зарадити в розв'язанні багатьох наших проблем, серед яких такі, як планування освітнього процесу та управління ним, комп'ютеризація освіти, якісна підготовка та перепідготовка педагогічних кадрів, взаємозв'язок освіти з виробництвом, розвиток сільської школи тощо. Між іншим, досвідом ЮНЕСКО в галузі освіти охоче користуються не тільки країни, що розвиваються, але й промислово розвинені. І це не дивно, бо повноцінна, якісна освіта на всіх рівнях — запорука стабільного розвитку будь-якого суспільства, будь-якої держави.

Варто зазначити, що ЮНЕСКО — чи не єдина впливова міжнародна організація, де Україна практично вже реалізувала свою суверенність. Протягом багатьох років ми, завдяки вже згаданій специфічності організації, обстоюємо, насамперед, політичні та народногосподарські інтереси безпосередньо республіки. Україна була автором резолюції про заохочення контактів європейських діячів освіти, науки і культури з метою реалізації цілей ЮНЕСКО, тобто розширення міжнародного співробітництва в цих галузях. На пропозицію республіки до програмної діяльності організації внесено такі напрями, як питання енергозбереження, комплексні екологічні дослідження Дунаю та інших великих річкових систем, екологічне виховання й екологічна освіта населення, збереження й розвиток фольклору, викладання іноземних мов і літератур в інтересах миру та міжнародного співробітництва. Співпраця з ЮНЕСКО сприяла і сприяє відродженню, збагаченню й поширенню в світі самобутньої української культури. У різні роки організація видавала й пошировала монографію англійською й французькою мовами про творчість Т. Шевченка, англомовну «Антологію української радянської поезії»; випустила компакт-диск і компакт-касету із записами української народної музики. Вона також підтримала й певною мірою допомогла реалізувати нашу пропозицію щодо видання в Києві українською мовою журналу «Кур'єр ЮНЕСКО». За рішенням міжурядового комітету ЮНЕСКО по збереженню всесвітньої культури та природної спадщини дві перлини нашої культури — Софійський собор і Києво-Печерську Лавру — занесено до Списку всесвітньої спадщини.

Крім того, через Календар видатних людей та історичних подій, який видається ЮНЕСКО раз на два роки, ми ознайомили світову громадськість з такими діячами української культури, як П. Гулак-Артемовський, М. Зеров, А. Бучма та інші. До календаря на 1992—1993 роки запропоновано включити річниці М. Куліша, М. Хвильового, Л. Глібова, математика М. Кравчука і деяких інших діячів.

Координацією всієї роботи, пов'язаної з участю республіки в діяльності організації, займається Комісія УРСР у справах ЮНЕСКО. Співпрацюючи з аналогічними установами багатьох інших країн, вона виступає своєрідним посередником між республіканськими та зарубіжними науковими й культурними закладами в процесі налагодження плідного співробітництва в рамках ЮНЕСКО. Це вже стало традиційною для нас діяльністю. Прийняття ж Декларації про державний суверенітет України поширює, урізноманітнює й пожвавлює її. Своє головне завдання ми вбачаємо в тому, щоб сприяти наповненню Декларації реальним змістом, практичній реалізації її положень. Зрозуміло, в першу чергу тих, що стосуються міжнародних відносин республіки, ефективно відстоюючи її інтереси в політичній, екологічній, інформаційній, науково-технічній та культурній сферах. Цьому сприятиме і практичне втілення в життя заходів, що передбачені Протоколом про співробітництво між Українською РСР і ЮНЕСКО, який підписано під час перебування Генерального директора організації Ф. Майора у Києві в квітні цього року.

Більш повне використання «скарбниці світового досвіду», як інколи називають ЮНЕСКО, сприяло б успішній реалізації положень Декларації про екологічну безпеку та культурний розвиток. Варто було б урахувати цей досвід і в практичній реалізації деяких вже прийнятих Законів Української РСР, зокрема про освіту та про охорону навколишнього природного середовища, і Державних програм, наприклад, розвитку української мови та інших національних мов в Українській РСР на період до 2000 року.

У зв'язку з цим хочу відзначити, що добрий, гідний для наслідування іншими, приклад тут подають комісії Верховної Ради Української РСР у закордонних справах, у питаннях екології та раціонального природокористування, з питань народної освіти й науки, культури та духовного відродження, які звертаються до нас за інформаційно-довідковими матеріалами з відповідних проблем. Неабиякий інтерес до програм ЮНЕСКО в галузі екологічної освіти виявляє також Міністерство охорони навколишнього середовища УРСР, до програм у сфері культури — Міністерство культури республіки.

У листопаді минулого року в республіці створено громадську організацію — Українську асоціацію клубів ЮНЕСКО (УКАЮ). Її головне завдання — пропаганда ідей ЮНЕСКО, підтримка зусиль і програмної діяльності організації, практична допомога в реалізації деяких її заходів республікою. Найвідрадніше те, що переважна кількість цих нових прихильників ЮНЕСКО — молодь.

Я переконаний, що Україна з її величезним інтелектуальним і науково-технічним потенціалом та багатою культурою забезпечить свій власний прогрес, а також дійово сприятиме зміцненню міжнародного миру та загальному добробуту людства, що є основною метою ЮНЕСКО. З цього ми й виходимо, розвиваючи співробітництво з організацією, яке розглядаємо не тільки як вельми перспективне, але й конче потрібне для республіки.

Вячеслав СОТНИКОВ,
виконуючий обов'язки відповідального секретаря Комісії УРСР у справах ЮНЕСКО.

Експрес-новини

Учора розпочалося засідання югославської комісії з нагляду за виконанням угоди про припинення вогню в Хорватії. Обговорюватимуться недавні бої у словенських районах Хорватії, під час яких було вбито кілька чоловік і поранено близько 30. Голова комісії Б. Костіч дав наказ робочій групі комісії виїхати в район заворушень, де в п'ятницю й суботу відбулися найбільш серйозні сутички. Президія Югославії і президенти шести республік зустрінуться у вівторок і середу з метою вжиття нових заходів до пошуків шляхів виходу з кризи.

* * *

Міністр закордонних справ Іраку Велаяті вже другий день має бесіди з шейхом Мусала — головою угруповання Хозболла, котре, як вважають, утримує західних заложників у Лівані. Президент Іраку Рафсанджані був також присутнім на цій зустрічі. Після неї Велаяті заявив, що вбачає позитивну тенденцію у зусиллях по звільненню заложників на Близькому Сході. Переговори щодо заложників сконцентровані в основному на обміні 300—400 в'язнів, головним чином ліванських шиїтів, які перебувають у руках Ізраїлю...

* * *

Члени правлячого ізраїльського блоку Лікуд, які знаходяться з візитом в Єгипті, заявили, що надання автономії палестинцям на окупованих західному березі Йордану й секторі Газа є єдиним шляхом до вирішення арабо-ізраїльського конфлікту. Проте вони відкинули будь-який компроміс у питанні про Єрусалим. Міністр закордонних справ Єгипту Муса закликав Лікуд виявити гнучкість у зусиллях по скликанню арабо-ізраїльської мирної конференції.

БОН ВУАЙАЖ, «АРФІ»!

arfi

Нещодавно в Києві розпочалися гастролі вже відомої нам з газет французької джаз-групи «Арфі» з Ліона, організовані Київським відділенням Міжнародного центру традиційної культури «Відродження». У неділю «Пекельний казан», як іще називають цю групу, дав свій перший гала-концерт під назвою «Ніч Арфі» у Жовтневому палаці міста.

Учора на комфортабельному теплоході «Арфі» у супроводі українських музикантів вирушила в подорож по Дніпру, давши перед від'їздом прощальний концерт на Річковому вокзалі міста. Побажаємо джаз-групі успіху в «Дніпровських гастролях», які продовжаться у Дніпропетровську, Запоріжжі й закінчаться на Потьомкінських сходах Одеси, звідки ви пізніше одержите вичерпну інформацію в нашій газеті. (На теплоході відправляється у поїздку наш спеціальний кореспондент). Бон вуайаж — щасливої дороги!

Артем ПРОХОРЕНКО.

Погляд

КУПІТЬ У НАС — НЕ ПОШКОДУЄТЕ!

Нинішні польські вулиці часто нагадують великий ринок. Окрім магазинів, які працюють з 5-ї години ранку і до пізнього вечора, міста запруджені пересувними кіосками і автолавками. На допомогу покупцям прийшли підприємливі продавці-бізнесмени, які за трохи вищу ціну навіть о 10-й годині вечора пропонують у віддалених мікрорайонах та житлових масивах товари з центральних універмагів та продовольчих магазинів. Отож, вигідно одним і зручно іншим.

Фото ТАРС.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.

Черговий редактор — Людмила Коханець.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Олексій Бондаренко

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники:
Ольга Яценко, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Наталія Позняк, Валентина Чичирко

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб 80 коп.

Зам. 03151601.